

Porabje

TEDNIK SLOVENCEV NA MADŽARSKEM Monošter, 15. novembra 2018 - Leto XXVIII, št. 46

»SREČEN JE, ŠTO SPEJVA, SREČEN, ŠTO POSLÜŠA«

LIDGE SMO PAČ TAKŠI, ...
stran 4

OBISKALI SMO EKO-SOCIALNO KMETIJO KORENIKA V ŠALOVCIH
stran 5

LIPA NA SREJDI SVETÁ
stran 9

Lejpa lejta je zadaubo

Če človek 80 lejt doživi, šegau mamó povedati, ka je lejpa lejta zadaubo. Če kakšna kulturna skupina zadobi 80 lejt, je tau cejlo življenje ali je pa leko življenje pa pau, vej smo pa lidgé nej vsi tašoga dugoga žitka. Rejdka je takšna skupina, stera tak dugo gorostane, aktivna ostane, pa preživi vse sisteme – od kapitalizma, komunizma do socializma pa do nauve demokracije – preživi bojno, revolucijo pa mirnejše čase tó. Takša skupina je v Porabji Mešani pevski zbor Avgust Pavel na Gorenjom Seniki, steroga so ustanovili 1938. leta.

Ka je skrivnost toga, ka té zbor že tak dugo dela? Pri tom pitani leko samo ugibamo (találgathatunk). Eno je gvúšno, na Gorenjom Seniki so lidgé vsigdar radi spejvali. Za tau so najšli prilike tó. Če so delo končali, se je že čula pesem, če so držinske svetke meli, so nej mogli tak narazen oditi, ka bi nej spejvali, podje so vnoči ojdli na podaukna deklam spejvat, mladi „štrbancinge“ so spejvali z ednoga brga na drugi bregg, da so krave pasli. Sama se eške tó spaumnim iz 80-i lejt prejšnjoga stoletja, ka so senčarski moški špontanó spejvali v krčmej pa tau večglasno, ka sem trno rada poslušala, vej so pa v mojoj rojstnoj vesi največkrat enoglasno spejvali.

Pri tom, ka Senčarge radi spejavó, je gvúšno dosta napravo njini dugoletni župnik Janoš Kúhar tó, steri je sam tó rad spejvo pa svoje vernike včiu novejšé svete pesmi. Gnauksvejta je senička cerkev vse štrmela pri meši, vej so pa pauleg cerkveni pesmarov vsi spejvali.

Zvün toga, ka so na Seniki radi spejvali, je za dugo delovanje precí »kriva« politika tó, stera je tau ves odrežala od svejta eške bole kak druge vesnice v Porabji. V petdeseti-šestdeseti lejtaj si iz te vesnice, stera je bila stisnjena med avstrijsko pa jugoslovansko granico, leko prišo v »svejt«, če si biu kotriga kakšne kulturne skupine. »Svejt« je te bila Republika Slovenija, gde so pevce vsigdar lepau gorprijali, ka njim je dosta pomenilo. Pa ka so oni trno znali ceniti. Precej generacij, stere so spejvale v zbori, eške zdaj nosi v sebi kak eden najlepši spomin spejvanje na Tabori slovenskih pevskih zborov v Šentvidu pri Stični ali nastope v Cankarovom daumi v Ljubljani.

Ta zaprejtost skupnosti je gvúšno pomagala pri tom, ka je zbor emo vsigdar zavolé pevcov pa pevk. Dosta generacij se je obrnilo pri zbori, ništrni so spejvali cejlo življenje, ništrni samo po par lejt, gda so mladi bili. Tau je gvúšno, če bi zdaj vsi tisti, steri so gnauksvejta spejvali pri zbori pa eške živejo, nazaj prišli, bi zbor nej emo mesto v seničkom kulturnom daumi. Gnešnje vodstvo zbora si tau želi, da bi bar ništrni nazaj prišli.

Vüpajmo, ka de njim koncert ob 80. oblejtnici zbora zbüdo volau, ka bi pá spejvali. Tak, kak samo Senčarge znajo.

Marijana Sukič

»SREČEN JE, ŠTO SPEJVA

»Sem pevec in peti je vse mi na sveti,« smo leko v gorenjesinčarskom kulturnom domi čuli spejvati člane *Mešanoga pevskoga zbora Avgust Pavel*, štera najstarejša porabska kulturna skupina letos sveti

iz Slovenije, Italije pa Avstrije, depa dostakrat so polepšali svetke v Porabji ranč tak. Predsednik je tapravo, ka so nekda v skupini spejvali zvekšoga pesmarge srejdne pa starejše generacije, gnes pa majo k

eške posaba pa je med navzaučimi pozdravo *Marijo Trifusz Vari*, štera je zbor vodila 26 lejt. Gnes se skupina prej povežuje z matičnim narodom: zdajšnji zborovodja *Ciril Kozar* že osem lejt prejkodi s sausednjoga goričkoga Martinja na Gorenji Senik. Predsednik se je zavaló vsejm podpornikom zbora, najbolje Zvezi Slovencev na Madžarskem.

Na svetešnjom programi je največ spejvo jubilantski zbor. Od članov, šteri so zvekšoga vsi z največše porabske vesnice, smo čuli štiriglasne slovenske umetne pesmi pa priredbe ljudski naut. Prireditev so obogatili moški pesmarge MPZ Vidovo iz Šentvida pri Stični, šteri so majuša svetili 50-lejt

»Zlato jubilejno priznanje« sta predsedniki zbora prejkodala pomočnica direktorja JSKD Marjeta Pečarič pa monoštrski generalni konzul RS Boris Jesih

80. oblejtnico svoje ustanovitve. Cuj k toj pesmi so venak spejvali vsi tisti navzauči, šteri so 10. novembra prišli na jubilejni svetek, pa so nekda sami ranč tak bili člani toga zbora. Poslušalcov je nej falilo: toga zadvečerka se je dvorana napunila do slejdnjoga kotá.

»Lidgé na Gorenjom Seniki so vsikdar radi spejvali, depa znali so tó. Pesem se je čula med delom, v cerkvi pa v krčmej,« je svoj svetešnji

Moški pevski zbor Vidovo iz Šentvida pri Stični.

Sombotelske spominčice s Francekom in Dušanom Mukičom.

guč začno predsednik zbora *Laci Bajzek*. Kak je povódo, zbor je emo v preminauči 80 lejtaj sploj dosta nastopov, od toga so 46-krat gorstaupili na pevskom tabori v Šentvidi pri Stični. Spadašivali so se z zbori

sreči več mladi. Ejkstra se je zavaló najstarejšoj pesmarci *Veri Gašpar*, štera že 65 lejt spejva v zbori, na zdajšnji svetek pa je, žau, nej mogla priti. Laci Bajzek se je spomino na vse nekdešnje zborovodje,

nico delovanja pa pomagajo pri organizaciji pevski taborov. Veseldje je bilau poslušati ubrano večglasno spejvanje dobroga ducata moškov pod pelanjom *Urbana Tozona*, šteri so svoj program končali z veselov pesmov »Žabe« pa za njau dobili sploj veuki aplavz. Pedagoški ino kulturni delavci z Varaša pa kauliški vesnic - vküper s svojimi pesmarskimi padaši iz Slovenije - so v Komornom zbori ZSM Monošter pod taktirkov *Tomaža Kuhara* zaspejvali priredbe štiri ljudski pesmi: edne irske, edne porabske pa dvej drügi slovenski. Malo ovaški je biu nastop pevske skupine Sombotelske spominčice, pod pelanjom *Franceka Mukiča* so ženske

SREČEN, ŠTO POSLÜŠA«

s sprevažanjem fud pa tamburice zaspevale tri porabske pesmi.

Šaularge z gorenjesinčarske šaule – kak nauva generacija – so zdaj oprvin spejali v zdajšnji formaciji, nut je je navčo pa sprejajo Ciril Kozar. Ništerni so tak mali bili, ka so eške šteti nej znali pa so donk spejali brezi papéra, drugi so djufkali, vsi zamaj pa so spoj čisti, lejpi glas meli. Za slejdnjo nauto, prekmursko »Marko skače«, so na oder staučili eške člani jubilantskoga zbora, čulo se je vküпно spevanje trej generacij; tau je gvüšno biu vrejek progama. Domanji moški so eške sami zaspejali ukrajinsko cerkveno pesem »Tibie paiom«, po tistom pa so na oder prišle senčarske pesmarce tó. Vküper so zaspejali dvej porabski cerkveni pesmi, vejpa MePZ Avgust Pavel že več kak dvajsti lejt speja pri sveti mešaj tó. Pravi veseli konec programa je bila domanja nauta »Mravla je v mlin pelala«, štero so venak že starci gnešnji pesmarov tó spejali. Predsednik Zveze Slovencev *Jože Hirnök* je »za gordržanje bogate tradicije zborovskega spevanja v Porabji« prejkda zahvalne listine. Pri vsakšom člani jubilantskoga zbora smo zvóдали, kelko lejt speja – skoro vsi so cuj više dvajsti lejt. Najveške, »Zlato jubilejno priznanje« sta predsedniki zbora prejkda pomočnica direktorja JSKD *Marjeta Pečarič* pa monoštirski generalni konzul RS *Boris Jesih*. Slovenska parlamentarna zagovornica *Erika Köleš Kiss* je članom zbora želejla, aj vsikdar ostanejo dobri lidgé pa spejajo, ino je pozvala v Parlament, predsednik Državne slovenske samouprave *Martin Ropoš* pa je nej samo vóžrašenim, liki mlašečim pesmarom tó graturejro.

»Srečen je, što speja, srečen, što poslüša,« je na oder staučila *Judita Pavel*, po štere oči je zbor imé daubo. Prejk je

dala fotografije o tom, gda so leta 1956 senčarski kulturni dom poimenovali po Avgusti Pavli.

Za 80. oblejtnico zbora je Zve-

Prva kak bi se v kulturnom domi začnila veselica, smo vsi navzauči vküper zaspejali prilübleno slovensko pesem »V dolini tihi«. Gvüšni smo bili,

Dvorana na Gorenjom Seniki se je napunila do zadnjoga kauta.

za Slovencev vóдала brošuro o preminauči osmi desetletjaj delovanja, v šteroj je svoje misli dojpsisala nekdešnja zbo-

ka je spevanje vküdržalo pa zdaj ranč tak vküdržji Slovence – mladi pesmarge pa nam davajo vüpanje, ka de se slo-

Komorni pevski zbor Zveze Slovencev iz Monoštra.

Gorenjsenički mlajši, steri so probali vküper z zborom, so dobili najveški aplavz.

rovodkinja *Marija Trifusz* tó. »Veuki kinč je za edno vesnico, če takše pesmare má,« je povóдалa na konci svetka.

venska pesem eške dugo čüla na Gorenjom Seniki.

-dm-

foto: K. Holec

Slovenska zagovornica sodelovala v splošni obravnavi zakona

Slovenska zagovornica *Erika Köleš Kiss* je kot predstavnica Komisije za narodnosti v Parlamentu 31. oktobra 2018 sodelovala v splošni obravnavi osnutka zakona T/2940 o šolskih evidencah. V svojem prispevku je opozorila, čeprav je osnutek zakona zelo temeljito pripravljen in se nanaša na marsikateri detalj, v njem komaj najdemo kaj o narodnostnem šolstvu (pouku narodnosti) na Madžarskem. Prisotnost narodnostnega šolstva je znatna v madžarskem šolskem sistemu, saj deluje v državi več kot 80 šol z vzdrževanjem narodnostnih samouprav, ob tem pa poteka narodnostni pouk (ena od oblik narodnostnega pouka) v najmanj 300 institu-

Erika Köleš Kiss

cijah javnega šolstva. Narodnosti opravljajo tudi strokovne službe, imajo tudi omrežje svojih svetovalcev. Narodnostni pouk je torej prisoten v vseh segmentih šolstva, zato mora imeti svoje mesto tudi v šolskih evidencah. Komisija za narodnosti bo uskladila zadevo z zakonom o varstvu osebnih podatkov in Njt ter bo dala pobudo, naj bodo v šolskih evidencah identificirane tudi narodnosti.

V proračunu za leto 2019 skoraj dve milijardi podpore za narodnosti

Miklós Soltész, državni sekretar za verske in narodnostne zadeve pri Uradu predsednika vlade, je na tiskovni konferenci poudaril, da vlada namenja v proračunu za naslednje leto skoraj dve milijardi forintov podpore narodnostnim civilnim organizacijam, pobudam na cerkvenem in kulturnem področju, jezikovnim kolonijam ter usposabljanju narodnostnih učiteljev. Podpore lahko organizacije in inštitucije dobijo na razpisih, vloge se morajo vložiti do 26. novembra.

650 milijonov forintov namenja vlada podpori verskega življenja v maternem jeziku, 700 milijonov dejavnosti narodnostnih civilnih organizacij, 600 milijonov jezikovnim kolonijam v matičnih državah in 35 milijonov usposabljanju narodnostnih pedagogov, sta dopolnila državni sekretarja slovenska zagovornica

Miklós Soltész

Erika Köleš Kiss in bolgarski zagovornik *Simeon Varga*. Državni sekretar *Soltész* je izpostavil, da bo podpora v letu 2019 za pol milijarde višja kot lanska. Podpore so se v zadnjih letih znatno dvignile. Medtem ko je tem ciljem leta 2010 bilo namenjenih le 125 milijonov forintov, je okvirna vsota za naslednje leto 1 milijarda 985 milijonov.

MS

PREKMURJE

Vinarium in Expansio

2. septembra 2015, gda je bila v Lendavi slavnostna otvoritev Vinariuma, pomurskega Eifflovoga tórna, je bilau dosta takših lidi, steri so kumali z glavau in gučali, ka so evropi, stere so ponūcali za tau, ka so ga gorpоставili, talūčeni pejnezi. Po dobri trej lejtaj se je pokazalo, ka je nej tak, vej pa so na prvo novembrsko soboto slavnostno pozdravili že tristo-gezerotoga obiskovalca. Tau je biu Stjepan Križnik iz Rogaške Slatine, steri si je prislūžo za nagrado nočitev v Termah Lendava za dve osebi in tūdi vstopnico za tau, ka ške gnauk pride na vrej tórna. Če se malo špajsan, je tau ranč nej tak slabo, vej pa je tisto soboto vreme nej bilou najlepše in se je zavolo nizkih oblakov nej vidlo trno daleč. Tau, ka se v lepom vremeni, najbolje po tistom, gda spadne dež, rejsan lepau in daleč vidi, pa sam se tūdi sama že prepričala na svoje oči.

Murska Sobota svojo turistično atrakcijo ške čaka. Pri soboškom jezeri, steroga vsi zovemo Kamenšnica, že stogi zidina Expansio, samo je ške nej odprla svojih dveri. Té paviljon, steroga je mejla Slovenija 2015. leta gorpоставlennoga na svetovni razstavi Expo v italijanskem varaši Milano, zdaj stogi pauleg prekmurskega glavnoga varaša. Pred dnevi so slavnostno prejkдали gibalni park, v sterom je postavljenih 35 škeri, stere pomagajo, ka se človek leko razgiba. Pauleg toga so tū ške igrišče za mlajše z igrali, sprehalne poti in štirje placi za tau, ka maš leko piknik. Kak pravijo, naj bi ške letos svoje dveri gorodpri restavracija, glavni turistični in informacijski center Pomurja, interaktivni doživljajski park in ške vse drugo, ka se za zdaj skriva za zidino paviljona Expansio.

Silva Eöry

Jolanda Lazar - nauva šefica slovenskih vrtcov in osnovnih šaul

»LIDGE SMO PAČ TAKŠI, KA IŠČEMO V VSAKŠI STVARI ASEK«

Jolanda Lazar, leranco na šalovski osnovni šauli, sam že neka cajta stejla notpokazati v naši novinaj. Gor pa sam jo poiskala glij malo pred tistim, ka se je v

Jolanda Lazar je nauva šefica slovenskih vrtcov in osnovnih šaul

začetki mejseca novembra napautila prauti slovenskomi glavnomi varaši, vej pa jo je vlada voodabrala za eno od ta prednjih na šolskom ministrstvu, za generalno direktorico Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo.

»Veselim se izziva, steroga pri naša nauvo delovno mesto. Fajn je, ka je gnauk nekaj s toga tala Slovenije prišo na takše mesto. Brodim, ka leko bole razjasnim probleme, s sterimi se spravlam tisti, steri živemo na raubi rosaga. Tūdi pri nas se dosta dela, pa tau včasi v Ljubljani nisterni ne vidijo,« mi je v svojem rami v Gornji Petrovcaj prva povedala Jolanda Lazar, stera pozna tūdi porabsko narodnostno šolstvo, vej pa je pred leti šalovska šaula dobro sodelovala s števanovsko: »Znam, ka se škoniki in lerance trūdi-jo, samo ka je v razmeraj, kakše so zdaj v Porabji, slovenski gezik trno žmetno včiti. Lidge smopačtakši, ka iščemo vvsakši stvari asek. Če toga nega, se tūdi domanji gezik žmetno gordrži.«

Sogovornica je prva leta svojoga žitka preživela v Dajčlandi, zatau telko bole zna, kakše so leko nevole z maternim gezikom. »Moj oča pa mati, oba Goričanca - oča je iz Stanjevec

mama pa iz Gornjih Slavečov -, sta vsakši poseba pobegnili prejk granice v Avstrijo. Tam sta se v lageri spoznala in se zalubila. Vkuiper sta šla v

varaš Essen, gé je oča, steri je po poklici tišlar, delo daubo v premogovniki (szénbánya). Pod zemlauw je delo vse do te, ka je šau v penzijo. Živeli smo v stanovanji v rudarskom naselji. Mama je bila doma in je skrbela za držino,« je raztol-

na dvorišči navčila, gda sam se z drugo deco špilala. Tak je tūdi najbolje normalno, ka se v pogučavanji, v komunikaciji, navčiš gezik, nej samo ob pomauči knjig.«

Po rečaj sogovornice je očovo želenje bilau, ka ne ostanejo za vekomaj v Dajčlandi in zatau so v Stanjevcaj začnili zidati ram. Gda je bila stara 12 let, je prišla, kak prva v držini, nazaj v Prekmurje. Eno leto je živela pri teti v Moščancaj, te, gda je biu njihov ram zazidani, pa sta v Slovenijo prišla ške mama in brat: »Odila sam v Soboto, na tretjo osnovno šaulo. Mela sam dobre lerance, stere so mi dosta pomagale, sreča pa je tūdi tau, ka z včenjom gezikov neman vekši problemov, tak ka sam se slovenski knjižni gezik brž navčila.«

Po zgotovljeni osnovni šauli in soboški gimnaziji je šla študerat nenski in slovenski gezik na Filozofsko fakulteto v Ljubljani. Njeno prvo delovno mesto je bi-

Partneri v projektu Erasmus plus Parents corner so bili 2016 v Šalovcay

mačila Jolanda Lazar, stera ma lepe spomine na Dajčland: »Bila sam med baukšimi šaulari. Nikdar sam se nej čutila kak tihinec. Doma smo v držini gučali po prekmursko, zatau ges fejst poštvlem prekmurščino. Deci na šauli sam furt pravla, ka niti eno drugo slovensko narečje nema dojobrnjene Nauwe zaveze in zatau je prekmurščina več kak samo narečje. Nenski gezik sam se prva, ške pred šaulo,

lou v Bogojini, po tistom je včila tak v Bogojini kak v Šalovcay, na konci pa je (vmes je bila tri leta tūdi strokovna sodelavka na soboški Ljudski univerzi) samo ške v Šalovcay, gé je bila dva mandata, deset let, tūdi ravnateljca. »Velka je razlika, če si ravnateljca na velki ali mali šauli. Na mali si odgovoren za vse, od najmenšoga šrajfa do streje, sodelovati moreš s škoniki, stariši in šaulari, pa z občino, šolskim ministrstvom in ške z

drugimi,« je povedala Jolanda Lazar, stera je 2014. leta napravila tūdi doktorat znanosti, in tau iz didaktike tihinskih gezikov. Pisala je o tom, kak so se mlajši na njihovi šauli nenski gezik včili pri predmeti zgodovina: »S kolegico Jožico Tratar sva dosta sodelovale. Ges sam pri pouki zgodovine predavala v nenskom geziki, učenci pa so leko odgovarjali v slovenskom.«

Ka se tiče tihine, je biu zanimivi tūdi projekt Erasmus plus Parents corner, v sterom so pauleg šalovske občine sodelovali partneri iz šestih rosagov: Anglije, Portugalske, Turčije, Bolgarije, Poljske in Bosne in Hercegovine. Glavni tau toga projekta, steri se je po trej lejtaj tau gesen zgoto-vo, je biu, ka so na šaulaj napravili kotičke za stariše. »Na konci projekta smo napravili spisek dobrih praks, kak stariše potegniti v šolsko delo. Pauleg toga smo ške vsakši pri svoji sausedaj poglednoli. Ges sam šla gledat, ka majo dobroga v Avstriji. Napravili smo tūdi delavnice za stariše in izobraževanje za škonike,« je ške povedala novopečena generalna direktorica Direktorata za predšolsko vzgojo in osnovno šolstvo, stera de zdaj, ka de med kednon živela v Ljubljani, mela malo več cajta za druženje z mlajšim sinom Timotejom, steri žive v slovenskom glavnem varaši, gé je zaposleni kak asistent na Fakulteti za računalništvo. Starejši sin Miroslav, steri je študero turizem, pa žive v Soboti, gé je tūdi cela držina Lazarovih neka lejt živela. »Nazaj na Goričko smo se preselili pred 12. leti, vej pa je moža vleklo nazaj v Gornje Petrovce. Zdaj, gda vidim tau lepo gesen, té lejpe farbe, je tūdi meni nika nej žau, ka živem tū,« je na konci ške cujdala Jolanda Lazar.

(Na kepi na prvoj strani: Jolanda Lazar med vandrivanjem po Dajčlandi)

Silva Eöry

Kejpi: Silva Eöry in osební arhiv Jolande Lazar

Bili smo na izletu v Sloveniji

OBISKALI SMO EKO-SOCIALNO KMETIJO KORENIKA V ŠALOVCIH

V četrtek 25. oktobra smo se otroci in vzgojiteljice iz Vrtca Gornji Senik odpravili na prečudovit izlet v Slovenijo. Obis-

opravilu smo odšli na dvorišče, kjer so nas ob vodnjaku v košari čakali sveže pečeni rogljiči, tisti, ki smo jih sami

Na izletu nam je lepo

kali smo Koreniko – kmetijo v Šalovcih. Tam smo prisostvovali dvema delavnicama, posebej pripravljenima za nas obiskovalce.

V okviru prve delavnice smo si lahko ogledali prostoren zeliščni vrt, ki je obenem

pripravili. Bili so zelo okusni. Po prijetnem okrepčilu smo se napotili k drugi delavnici, ki je bila namenjena srečanju otrok s konjem in ogledu ter hranjenju živali na kmetiji. Dotikali smo se prijaznega konja, ki ima še posebej rad

Ob zeliščnem vrtu smo zeplesali in še zapeli pesmico

tudi prostor za domovanje številnih živali. Ogledali smo si mlako, v kateri so si svoje bivališče poiskale žabe, čebelnjak in ptičjo hišico. Zapeli smo tudi slovenske pesmice in se igrali v zeliščnem vrtu. Po vodenem ogledu po zeliščnem vrtu smo se odpravili v prijetno toplem prostor s kaminom, kjer nas je že čakalo vzhajano testo za peko pirinih rogljičev. Otroci so se takoj lotili dela in izdelava rogljičev jim je šla odlično od rok. Po končanem

otroke, se mu predstavili, on pa si nas je vse ogledal in bil vesel naše družbe. Prav tako smo si ogledali še druge živali, in sicer zajčke, krave, race, različne pasme prašičev, ovce in koze. Nekatere izmed njih smo tudi božali in hranili. Pri tem smo se hkrati veliko naučili o posameznih živalih. Na Koreniki imajo tudi odlično gostinsko ponudbo, in še preden smo se odpravili nazaj v vrtec, smo se dobro okrepčali. Otroci so bili nad ogledom

HELLOWEEN PARTY ALI NOČ ČAROVNIC

Člani Društva porabske mladine smo tudi letos organizirali noč čarovnic na Slovenski vzorčni kmetiji na Gornjem

Veseli smo, da smo izvedli uspešno prireditev, ki se je niso udeležili le člani društva, temveč tudi drugi mladi.

Seniku. Zabava je bila odprta za vse, za tiste, ki se radi maskirajo, in tudi za tiste, ki so prišli le z namenom druženja. Za pogoštev udeležencev je poskrbel kuhar Lászlo Žohar, ki je tokrat kuhal v kotlu. V kletnih prostorih pa so skupaj žurali čarovnice, duhovi, vampirji in ostala strašljiva bitja z obiskovalci.

Izmed dobrih mask je bila izbrana najboljša, prvo mesto je letos dosegel Tamaš Sukič.

Sabina Žohar
predsednica

Pripravili bomo okusne pirine rogljiče

kmetije zelo navdušeni. Prijetno in pomirjajoče podeželsko okolje jim je dobro delo. O njihovem nepozabnem doživetju pa največ povedo prav fotografije.

Zapisala: vzgojiteljica
asistentka Andreja Serdt
Maučec

Foto: Andreja Serdt Maučec
in Eva Papp Balogh

ŽELEZNA ŽUPANIJA

Forum za tiste, steri v bloki
živejo

Civilna zaščita v Sombotelu od kedna do kedna gorpoišče stanovanjske bloke pa tam njeni sodelavci na kratki tapovejo, kakšna pravila morajo upoštevati, aj leko povečajo varnost proti ognja. Gasilci so taprajli, ka cilj je tau, ka kak lüstvo, tak gasilci aj kak najbole zaščiteni baudajo te, gda je ogenj, ali te, gda je kakšna druga nevol a v stanovanjski blokaj. Kak so taprajli, 114 stanovanj so poglednili pa s tau-ga v 53 je nika nej bilau v redi. Največkrat je na folaši ali po stubaj nika na pauti bilau. Tau je nej samo zato nevarno, ka se gasilci pa lüstvo, stero beži vö iz bloka, potekne, liki zato tö, ka etak gasilci kasneje pridejo na tisto mesto, gde začne stanovanje goreti. S tejm tiste prve minute leko zgibijo, gda se še ogenj naletja leko pogasi. Dostakrat lüstvo tau misli, ka edna rauža ali kakšen sto je nej na pauti, zato ka se naletja vöokrauži. Tau je rejsan tak, če ga vidiš, dapa gda je stejska pa je dim, te je že cejlak druga situacija. Na forumaj so taprajli pravila, stera zdaj valajo za bloke. Tau so med drugim, ka na stumbaj minimum 1,1 mejter šurko nika ne smej biti. Če je pas samo 1,1 mejter šurki, te spodkar na zemlej ne smejo rauže biti, na stenej pa samo od 1,95 mejtra više, v ovinki (forduló) pa spoj ne smejo rauže vösklajene biti. Rešetkaste dvere se samo tak leko napravijo za vhodne vrte, če se ne opirajo na redne dvere, pa vsakši, sto v tistom bloki žive, ma vcuj ključ. Vse predpisi so fejest važni, dapa najbola itak na tau moramo skrb meti, aj se nika ne zgodi.

Karči Holec

OD SLOVENIJE...

Deveta obletnica podpisa arbitražnega sporazuma

Meja, kot jo je določilo arbitražno sodišče, bo kljub zavračanju Hrvaške prej ali slej uveljavljena, je ob 9. obletnici podpisa arbitražnega sporazuma med državama dejal slovenski predsednik Borut Pahor. Sporazum sta v Stockholmu 4. novembra leta 2009 podpisala s tedanjo hrvaško premierko Jadranko Kosor. Arbitražni sporazum je končal 18-letno obdobje incidentov na meji, sosednji državi pa sta močno okrepili gospodarsko sodelovanje, je ob obletnici podpisa arbitražnega sporazuma še zapisal Borut Pahor. V skladu s sporazumom je arbitražno sodišče lani dokončno določilo mejo med državama. »Ne glede na različna mnenja o njeni pravičnosti in zavračanju Hrvaške bo tako določena meja prej ali slej tudi uveljavljena,« je ocenil Pahor.

Od Slovencev v Evropi bolj varčni le Švedi in Nemci

Slovinci imajo na bančnih računih skoraj 19 milijard evrov. Povprečni Slovenec je lani prihranil 1.750 evrov, kar je glede na preostalo Evropo zelo veliko. »Stopnja varčevanja v Sloveniji je bila leta 2017 13,9-odstotna. Višjo stopnjo so imeli samo še Švedi in Nemci,« je povedala Genovefa Ružič z državnega statističnega urada. Pri varčevanju so slovenski državljani sicer konservativni. Skoraj 19 milijard evrov imajo na bančnih računih, brez vezav, kar je posledica tega, da so tudi obrestne mere na daljši rok izredno nizke. V delnice se še vedno vloga zelo malo, čeprav se delež viša. Finančni strokovnjaki glede na pokojninsko realnost napovedujejo, da bodo strateške naložbe v prihodnosti vse bolj nujne. Kdor začne varčevati v mladih letih, bo pozneje bolj neodvisen, opozarjajo tudi na Zvezi potrošnikov Slovenije.

Moravske Toplice

ZAVZEMANJE ZA CERKEV IN SVET

Evangelicianska cerkev v Sloveniji (škof Geza Filo) je bila gostiteljica regionalne konference Svetovne luteran-

so, kaj lahko stori cerkev za svet, za starejše ljudi in tudi, kako se približati mladim, da bodo razumeli in sprejeli

lo večje število ekumenskih bogoslužij in kot kaže, bo tako tudi v prihodnje. Dogovorjeno je, da bo skupno bogoslužje katoliške in evangelicianske cerkve prihodnje

ob 100-letnici priključitve Prekmurja matični Sloveniji. O podrobnem programu številnih prireditev, ki so se že začele, največ pa jih bo prihodnje leto, so prejšnji teden

Vodstvo regionalne konference Svetovne luteranske zveze v Moravskih Toplicah: D. Ireneus Lukas, sekretar evropskega dela SLZ, Geza Filo, škof EC v Sloveniji, škof Klaus Reith, škof Erik Olebark Ringheim ter prvi in zdaj častni škof EC v Sloveniji, Geza Erniša, tudi duhovnik v Moravskih Toplicah

ske zveze, ki je vsakih šest oziroma sedem let v drugi državi, tokrat prvič v Sloveniji. V Moravskih Toplicah se je zbralo 52 delegatov iz 34 držav, pretežno iz Evrope, nekaj pa tudi iz drugih držav, denimo iz Indije. Prvi dan so se poleg uvodne razprave zbrali na dvojezičnem slovensko-angleškem bogoslužju v Moravskih Toplicah. Udeležence je sprejel predsednik Slovenije Borut Pahor, med gosti pa je bil tudi ljubljanski nadškof Stanislav Zore. Škof Geza Filo je poudaril, da je evangeličanski cerkvi v Sloveniji bilo čast pripraviti tako pomembno konferenco, kajti Svetovna luteranska zveza vključuje 79 držav, v katerih živi 79 milijonov kristjanov. Od leta 1952 je polnopravna članica te organizacije, ki je bila ustanovljena leta 1947 na Švedskem, tudi Slovenija, prvi škof v Sloveniji, zdaj častni škof Geza Erniša, pa je zadnja štiri leta član Sveta Svetovne luteranske zveze.

V treh dneh so delegati v svojih razpravah namenjali največ pozornosti nalogam v naslednjih letih. Ocenjevali

so sporočilo cerkve. Tako rekoč so razpravljali o vseh aktualnih temah sedanjega časa in sodobne družbe, tudi o vprašanjih, ki jih sprožajo migracije, o hitrem tehnološkem razvoju in tudi o bioetičnih vprašanjih.

Generalni sekretar Svetovne luteranske zveze Martin Junge je tudi ocenil, da je Slovenija vsestransko počastila in izpostavila pomen 500-letnice reformacije in humanitarne vloge Primoža Trubarja. Predsednik Republike Slovenije Borut Pahor pa je na sprejemu dejal, da smo po zaslugi reformacije dobili Slovenci knjižni jezik in možnost izražanja v maternem jeziku. Nenazadnje je bila to pot do nastanka demokratične države Slovenije. Še naprej pa je potrebno, tako predsednik, razvijati strpno družbo in pogoje za medsebojno spoštovanje.

V Sloveniji živi največ evangeličanov oziroma protestantov v Prekmurju, manjše število pa tudi v Ljubljani, kjer je zdaj sedež škofije, v Mariboru in še nekaterih krajih. Evangeličanska cerkev dobro sodeluje tudi s katoliško in drugimi cerkvami, doslej se je zvrsti-

Uvodni pozdrav škofa Klausa Reitha

leto, 17. avgusta v Beltincih, kjer bo osrednje dogajanje

razpravljali v Murski Soboti. Tekst in foto: Ernest Ružič

Lesena obloga refektorija v Monoštru v nekdanjem sijaju

V okviru Programa sodelovanja INTERREG V-A Slovenija – Madžarska 2014-2020 poteka projekt »ESCAPE« Pobeg iz zgodovine v prihodnost - po poti strpnosti. Projekt »ESCAPE« se delno sofinancira s strani Evropske unije, iz Evropskega sklada za regionalni razvoj. Eden od partnerjev na madžarski strani je občina Monošter, ki je 7. novembra na dobro obiskani prireditvi predstavila rezultate projekta, med drugim postavitev informacijske table, ki je opremljena s QR kodo. Do roka – sicer skoraj v zadnjem trenutku – so končali tudi z obnovo lesenih stenskih oblog in omar v refektoriju, nekdanji opatski obednici monoštrskega samostana. Restavratorska dela je izvajal lesni kipar Tamás Somos s svojimi sodelavci. Omenjeni kipar je sodeloval v več projektih, ki jih je strokovna žirija priznala z nagrado Nivo. Prireditve se je končala s predstavitvijo aplikacije, ki je pravzaprav igra pobega, ki v primeru pravilnih odgovorov seznani sodelujočega z zgodovino mesta in samostana.

L.R.Horváth

Murska Sobota: Jubilejna razstava Likosa

LIKOVNA UMETNOST JE ČAROVNIJA

Naslov sem si sposodil pri dolgoletnem direktorju soboške Galerije in umetnostnem zgodovinarju Francu Obalu, ko je predstavljal v Pokrajinski in študijski knjižnici v Murski Soboti razstavljeni dela članic in članov likovne skupine Likos, s 55. leti ene najstarejših v Sloveniji. Pridružujem se mnenju, da je likovna umetnost coprnja, kakor je dosti čarovnije v umetniških delih, ki so nastajala in nastala iz duše in ne zato, da jih komu pokažemo ali se z njimi postavljamo. Pogled na dela ljubiteljskih slikark in kiparjev na jubilejno razstavo ob petinpetdesetletnici delovanja likovne skupine Likos ponuja standardno podobo dosedanjih predstavitev: nekateri avtorji

ze Veberič), tako je tudi na aktualni razstavi. Nimajo pa, vsaj tako se (mi) zdi, avtorji

Člani Likosa so zelo različnih poklicev. Zdaj je med njimi največ upokoencev, po izob-

Likosa).

Člani Likosa, zdaj jih stalno sodeluje petnajst (včasih jih je bilo tudi prek 40), so doslej imeli predvsem skupinske razstave v Murski Soboti, v Ljubljani, nekateri tudi v Porabju, letos so obiskali Ptuj in si ogledali razstavo likovnih del, ki jih je zbral Rudi Ringbauer (znan tudi kot eden najplodovitejših slovenskih aforistov) in podaril Mestni Galeriji Ptuj. Zelo zadovoljni so bili tudi s sprejemom v ljubljanskem rehabilitacijskem centru Soča in še marsikje so se dobro počutili, pa tudi predstavili svoja dela. Člani se tudi izobražujejo in poskušajo slediti, tako Franc Obal, predvsem tehničnim novostim. Prvi predsednik in pobudnik za ustanovitev Likosa je bil Vlado Sagadin, umetnostni zgodovinar in dolgoletni ravnatelj soboške gimnazije, ki je v šestdesetih letih prejšnjega stoletja navezal stike z monoštrsko gimnazijo, ki jo je tedaj vodil Ede Hodászy.

Tekst in foto:
Ernest Ružič

Skupinska fotografija nekaterih članic in članov pred otvoritvijo jubilejne razstave ob 55-letnici ustanovitve Likosa. Če pozorno pogledate, boste med slikarkami in slikarji videli Dejana Židana, predsednika Državnega zbora Republike Slovenije. Na ne ravno resno vprašanje, ali je nov član društva, je dejal, da je nekoč rad risal in bo zopet, ko ne bo aktiven politik.

podobnih ambicij, kot so jih okoli petdesetih let prejšnje-

razbi so trgovci, inženirji (predsednik Jože Puhan je diplomirani inženir agronomije, tudi odlični vinogradnik in lastnik priljubljene izletniške kmetije v Bogojini), tehnični risarji, zdravniki (upokojeni primarij Lojze Števanec, denimo) in soboslikarji (Ernest Bransberger, eden najbolj delavnih članov

Za pokušino nekaj del na jubilejni razstavi v soboški Pokrajinski in študijski knjižnici

vztrajajo pri strogo realističnem upodabljanju narave, predmetov in živali (konj), tu in tam koga zamika pogled (in čopič) v svet abstrakcije in modernizma – celotna zgodba jubilejne razstave je prijetna za ogled.

Pri večini ljubiteljskih slikarjev pogrešam (sicer negotov) eksperiment, ki vodi bliže k vrhu umetniškega izražanja in dela, k nečemu novemu, čeprav, tako Franc Obal, v tehniki sledijo in uporabljajo nekatere novosti. Pri nekaterih, sicer redkih delih je težko postaviti črto med akademsko izobraženim in ljubiteljskim slikarjem (Loj-

ga stoletja imeli hrvaški navni slikarji (Hlebinska šola po kraju Hlebinje), na čelu z Ivanom Generalićem, ki so svoja dela, narisana na steklo in kričečih barv, in s pretežno kmečkimi motivi, prodajali po celem svetu po astronomsko visokih cenah (če jih primerjamo z neke vrste standardno ceno akademsko izobraženih slikarjev in kiparjev). Razstavljali so po vsem svetu, od New Yorka do Tokia. Med slovenskimi slikarji samouki izstopa Sobočan Jože Horvat – Jaki, ki je živel in ustvarjal v Nazarju, in je bil znan in uspešen tudi v Evropi.

SEJA KOMISIJE ZA NARODNOSTI V PAKSU

6. novembra 2018 je potekala seja Komisije za narodnosti v mestu Paks, ki je bila povezana tudi z obiskom v jedrski elektrarni. Z aktualnimi informacijami projekta Paks II – izgradnjo dveh novih blokov – je člane komisije informiral minister brez listnice, odgovoren za načrtovanje, izgradnjo in začetek obratovanja novih blokov, János Süli. Komisija je potem razpravljala o osnutkih dveh zakonov ter prisluhnila poročilu predsednika romske narodnostne samouprave.

F. Süttö

... DO MADŽARSKE

V Parlamentu podelili Mindszentyjeve spominske plakete

Podpredsednik Parlamenta Sándor Lezsák, ki je obenem poslovodni predsednik Družbe Mindszenty, je prejšnji teden podelil Mindszentyjeve spominske plakete, ki jih prejmejo posamezniki ali institucije, ki veliko storijo za ohranjanje spomina na nekdanjega nadškofa Józsefa Mindszentyja ali delujejo v njegovem duhu. Veszprémskega nadškofa Józsefa Mindszentyja, ki je postal kardinal leta 1946, je komunistična oblast preganjala, zoper njega so leta 1948 sprožili postopek in ga obsodili na dosmrtno ječo, leta 1956 je pobegnil na budimpeštansko ameriško veleposlaništvo, kjer je živel do leta 1971, ko je lahko zapustil državo in se preselil na Dunaj, kjer je umrl leta 1974. Vse do spremembe sistema je bil pokopan v avstrijskem Mariazellu, po rehabilitaciji so njegove posmrtno ostanke prenesli v mesto Veszprém. Katoliška cerkev na Madžarskem si prizadeva za njegovo beatifikacijo. Letošnji dobitniki spominskih plaket so sedanji nadškof v Veszprému dr. Gyula Márfi, kipar János Babusa in Osnovna šola in gimnazija Patrona Hungariae. Nadškof Gyula Márfi je plaketo prejel za svojo dejavnost med otroki in mladimi ter mladimi družinami, kipar János Babosa za umetnostno dejavnost, med drugim je ustvaril kipe papeža Janeza Pavla II., Józsefa Mindszentyja in drugih zgodovinskih osebnosti. Omenjena šola je bila odlikovana za svoj duh v vzgojno-izobraževalnem procesu, v katerem s pomočjo dejavne ljubezni vzgaja učence.

Osem odstotkov diplomiranih Madžarov živi v tujini

Študija, ki se ukvarja z ekonomsko migracijo Madžarov, ugotavlja, da je izseljevanje diplomiranih najvišje prav na Madžarskem, saj jih živi in dela na tujem osem odstotkov. Njihov odstotek je višji, kot je odstotek ekonomskih migrantov nasploh, ki je le 5,3-odstotni. Zelo očitno je tudi to, da državo v velikem številu zapuščajo tudi mladi in podjetniki. Panoge, od koder v velikem številu odhajajo ljudje, so: gostinstvo, gradbeništvo in zdravstvo. Eden od vzrokov izseljevanja so gotovo nizke plače, saj dohodki komaj presegajo polovico povprečja dohodkov v zahodnih državah.

SKRB MEJTE, KAK DOMA

Gda sem Klošino Mariko, po možej Čuk, v Varaši v Hoteli Alpokalja srečo, fejest sem go pogledno, zato ka sem nej vedo, ka tam dela. Ona zdaj v Varaši žive, ovak je v Andovci gorarasa, gde je moja sausedica bila. Istina, zdaj je že več lejt v Varaši, kak je v Andovci živela, zato ka je te odišla, gda se je oženila dvadvajsti lejt stara. Kak je prišla v hotel, gde vse je delala pa še od dosta vsega drugoga de nam zdaj pripovejdala.

- Marika, najprvin bi tau pito od tebe, kak si prišla se v hotel Alpokalja?

»Že prejk štiri lejta tōj delam, potistim sem se prišla, gda so té nauvi hotel zaprli pa sem brezi dela ostala. Sprvoga so nam obačavali, ka za tri kedne znauva se odpre, dapa s tauga še za tri mesece nika nej bilau. Te sem tadala več nej čakala, v več mejstaj sem odla delo iskat, pa na konci so me tū goravzeli. Najprvin samo tak, ka edna delavka je be-težna gratala pa namesto nje sem te dja delala. Gda je ta nazajprišla, te je mena prejdnja prajla, če mam volau, aj ostanem, zato ka oni so z mojim delom fejest zadovolni bili, pa bi me za stalno goravzeli. Sprvoga sem nej samo tōj v hoteli delala, liki na porti tū.«

- Na kakšni porti?

»Tōj naprej je edna porta, zato ka mi se pod SZET držimo, oni zvūn hotela prejk majo še cejli Varaš, zato ka se pod občino držimo. Rauže sedijo, okapajo, obrezavajo, stanovanje obnavljajo, cejntor se sé drži, do tejpgamau so še smetje, stara okna, dvera, črpnje, beton, cūgle tū sé vozili. Sprvoga je mena na porti delati špaj-sno bilau, sploj pa te, gda je vnoči trbelo delati. Gnauk sem na edno okno vōgle-dala, gnauk na drugo, če je vse vreda, malo sem kau-

lak odla, aj čas bola dé, pa te pomalek je zato zranjek grato. Sprvoga je žmetno bilau, dapa pejnaze je trbe-lo, tak ka nika sem se nej žaurgala. Zdaj sledkar, gda že samo tōj v hoteli delam,

Klošino Marika

se mi že fejest vidi.«

- Ka maš tōj za delo?

»Sprvoga sem iže prejk mejla pa pucala, dapa ranč tak sem bejla na recepciji tō, gde sem iže vōdavała za goste. Zdaj, gda tau že vse prejk računalnika dé, dja sem prajla mojoma prejd-njoma, ka zdaj pred penziov se mena več ne splača tau navčiti, bola samo iže mo pucala. Dobro, če je tak ka stoj prejde, pa samo dja sem paulak, te zato pri meni tō leko ižo vōvzeme.«

- Kelko iž mate v hoteli?

»Vsevkūp tridvajsti iž mam, pa v leta še kemping vcuj. Gda je tak, ka je sploj dosta dela pa sama ne zandolejm, te zato mi dvej receptorki tū pomagata.«

- Mate dosta gostov?

»Mamo, hvala baugi, največ je Ukrajincov, steri tōj v Varaši delajo, dapa dosta taši gostov tū mam, steri z drugoga tala rosaga pridejo. Tōj majo edno ižo pa te odtec dejo vsakši den prejk v Avstrijo delat, večer pa pri-

dejo nazaj.«

- Bilau je tak, ka je hotel prazen bejo, ka nikoga nej bilau?

»Ka dja tōj delam, tašo še nej bilau. Tašo je bilau, ka decembra ali januara je me-nje gostov bilau, dapa tašo, ka bi prazen bejo hotel, tašo nej bilau. Bola bi tau prajla, ka zdaj tak dvej leta nazaj skur vsigdar cejlak pune mamō iže.«

- Dobro delavno mesto maš, zato ka si paulek, z biciklinom se leko voziš.

»Dja pejšti odim pa še tak je nejdaleč, zato ka pet minut pa sé pridem. Odla sem z biciklinom tū, samo te se kau-

pucati v hoteli. Gda sem vō iz Sariane prišla, te sem se za sobarico včila, gda sem zgotautila, kak sem že prajla, najprvin sem v nauvi hotel ūšla, steri je tam paulek pri termaj. Ga so ga zaprli, tak štiri lejta nazaj, te sem pa sé v Alpokalja hotel prišla.«

- Kak gučiš, tak vidim, ka ti tau sploj rada delaš, nej?

»Dja tau trno rada delam, pa tak vōgleđa, ka novembra mo v penzijo šla, dapa moj prejdjen neštje, ka bi odišla. Dja sem telko prajla, ka dja tau rada delam pa če mo mogla, te mo kak penzionistka tadala delala. Dja spoj dobrega prejdnjoga mam, zato ka večkrat sem njema kaj prajla, ka tau bi trbelo ali tejsto, aj malo lepše baude v hoteli, pa on me poslušā. Če je tak, ka so pejnazdje, te vsigdar kaj popravlamō ali tōjpmo, aj lepše pa baukše baude go-

denec je vsigdar vōposeno pa nej bilau vode. Če smo piti steli ali tōjot, te smo v dau odli pa v rokej smo vlačili domau vodau. Tak ka mi smo se brž vsujvzeli k delaj pa k tauma, ka voda kakšno vrejdnost ma, sploj pa te, če je nega. Dja sem se tau navčila, ka vodau samo tak ta ne pištjavam pa tau povejm gostom tū, če kaj tašo vpamet vzemem, aj skrb majo pa nej samo na vodau, na elektriko pa ranč tak na cejlo zidino. Vej pa nej smo zato obnovili, aj tak nagnauk vse nanikoj pride. Dja gostom vsigdar tau pravim, aj tak skrb majo na vse kak doma.«

- Pa baugajo?

»Če gnauk ne vala, te dvakrat, trikrat njim povejm, če ne vala, te malo bola ostro, pa te zato že baugajo.«

- Sto je bejo taši kak ti, ka tak fejest red držiš, oča ali mati?

»Dja tak mislim, ka vsakši pri svojom deli je red držo. Oča je emo kovačnico, tam je tū vsigdar vsakša škir, vsakše klejštje, vse na mesti bilau. Mati je tū rada mejla red, kak na ram tak nase pa ranč tak v bauti, gde je delala, tū vsigdar red držala. Dja sem v bauti tū dosta delala pa pomagala, pa ma biti, ka tam sem tau prejkvze-la, ka sem aklava na tau, aj vse spucano baude pa aj vsigdar red baude kaulak mene.«

- Kak vōprideš z lidam, zato ka se v ednom hoteli vsakšo fele lüstvo najde?

»Dja sem že v bauti rada bejla z lüstvom, pa ranč zdaj tū, dja se rada pogučavam z njimi. Dostakrat mi cejlo svoje življenje tapovejo, sto kakšno nevolō ma, vse, ka se je z njimi godilo. Dapa zato tauma sem najbola rada, če se v Varaši z Andovčani srečamo pa leko malo slovenstji gucejmo.«

Karči Holec

Panzion, v šterom dela

lak Fe-Zo-ja moram voziti, tam pa dosta motorov je, tak ka bola raj pejški odim.«

- Ti si gde začnila delati, gda si vō iz šaule prišla?

»Kak vse druge dekle tejstoga reda, dja sem tū v židano fabriko ūšla delat. Gda so fabriko zaprli, te sem v Sariani delala, dapa nikak sem furt tak bejla, gda sem delat ūšla, tam paulek pri Lipi, vsigdar mi je tau napamet prišlo, kak dobro bi bilau

stom tōj pri nas.«

- Marika, kak dougo si doma bejla pri starišaj?

»Dvadvajsti lejt stara sem bejla, gda sem se oženila pa sem v Varaš prejšla. Dapa dočas doma v Andovci smo se tistoga reda navčili, kak trbej delati. Sploj dosta dela je bilau pa tau smo vse z rokav tanaprajli. Nikdar ne pozabim, ka tam na brgej, gde sem doma bejla, v leti, gda je sōjča bejla, stū-

Lipa na srejudi svetá

11. novembra smo svetili dén svetoga Martina, šteri je eden najbolje prilübleni svetnikov v cejlj Evropi. Dobro vejmo, ka se je naraudo v rimskoj Savarii (gnešnjom Somboteli), biu pa je püšpek v Galiji (gnešnjoj Francuskoj). V Sloveniji je Martin patronuš od kauli 80 cerkva, sombotelski Slovenci vsakšo leto gorpoiškemo edno ali dvej, gda démo na prauško.

Letos nas je paut pelala v sploj drauvno vesnico Osek nej daleč od varaša Nova Gorica, v čüdivitnoj Vipavskoj dolini. Do vési pela vauska poštija, zatok smo avtobus v dauli njali pa se pejški napautili prauti cerkvi, štera je kralüvala nad vesnicov.

»Rami so zozidani eden pauleg drugoga, tau so tak planerali že v srejdnoj vöki,« nam je tomačo arhitekt Simon Kerševan, šteri je v svojoj vesi sploj aktiven tak na cerkvenom kak na posvejtnom področji. »Med izami so vauške ulice, štere zove-mo 'gase'. Center vési pa je 'na placi'. Če stoj audaleč gleda Osek, leko brodi, ka je tau eden mali varaš.«

Ništerni pravijo prej, ka prihaja ime »Osek« s slavske reči »os« (tengely). »Za lipo, štera stogi na srejudi 'placa', pravimo, ka stogi na srejudi svetá. 'Os svetá' je prej djenau tam, gde drevjo stogi,« pripovejda naš vodič po vési pa z veukim smejom cujdeje: »Pravijo, ka so že trikrat vözmejrili, ka smo rejsan na srejudi svetá. Če stoj ne dá valati, aj eške štritič vözmejrili!«

Cerkv svetoga Martina se zdigava par stopajov od lipe

na placi, pred božov izov vidimo lejpi kameni tlak (kövezet). »Naredila sta ga eden od nekdešnji dühovnikov pa njegvi brat. Domanjo

Po vauški »gasaj« leko pridemo v center vesnice

lüstvo je tö pomagalo, vküp so znosili kamenje. Mozaični tlak najdemo kauli pa kauli cerkve, na njem vidimo zveksoga vörske motive,« nas je sprevodo Simon prauti glavnim dveram cerkve.

Gda smo nutstaupili, smo včasik vidli, ka so cerkev pred dobrimi desetimi lejtami sploj obnavili. »Že tistoga ipa je tü stala cerkev, gda so v srejdnoj vöki začnili zidati iže vu vesi. Letos svetimo veuki jubilej, 500. oblejtnico posvetitve,« smo čüli od arhitekta, šteri je tapravo, ka je 4. maja 1518 kaprulanski püšpek Daniel de Rubeis posvetiu tau cerkev, ka svedoči originalni dokument tö. »Kisnej so zozidali nauvo, vekšo cerkev, takšo, kak go vidimo gnes. Končali so go leta 1774 v baročnom štiluši. 200 zlatnikov so plačali zidarom, staro, dosta menjšo cerkev pa so dojpörüšili. Gor so pa ostale stare relikvije oglejskoga mantrnika svetoga Krizogona. Té so eške gnes v oltari.«

V oltari pa najdemo falate tejlja

edne druge svetnice tö. »Gda smo po obnavljanji dobili nauvi oltar z marmora, smo prosili za nauve relikvije. Tak je prišlo, ka so nam z Rome poslali tri vláse Mater Terezije, štere zdaj v oltari držimo. Sveta Mati Terezija je dosta pisala o svetom Martini, tak sta badva svetnika povezaniva v dobrodelnosti,« nam je pripovejdo cerkveni kotriga Simon.

Na ednoj stenej vidimo namalani kejp Mater Terezije pa napis iz Biblije »Žeden sem«, štere Jezusove reči so bile moto svetnice. Nad glavnim oltarom pa vidimo fresko o patronuši Martini v duplanskoj vlogi. »Na veukom je Martin namalani kak püšpek, ozajek pa ga na malom vidimo, kak pri francuskom varaši Amiens si prejkreže svoj köpenek pa polonje dá kaudiši. Kejp je namalala edna ženska, baronica Marija Spaun, sestra od ednoga eričnoga

tocesta, je v rimski cajtaj pelala poštija. V našoj fari je edno mesto, štero se zove 'Na Rimcu', gde so najšli rimske zlatnike. Gda je biu Martin na pauti s Panonije v Italijo,

V cerkvi v Oseki vidimo svetoga Martina v duplanskoj formi

se je najmenje dvakrat prejk naše doline pelo.«

Že od davnoga cajta je biu patronuš cerkve v Oseki sveti Martin. »Vés je cujslišala klauštri v Rožaci, gde so živeli benedikinci. Uni so sploj čestili svetoga Martina, pa širili njegvi kult.«

Orgole v cerkvi je eden od nekdešnji plebanov s staroga inštrumenta pa ništerni nauvi talov vküpsklau. Majo eden »koncertni register« tö, šteroga pa

samo na rejdk nücajo. Nad orgolami vidimo lejpo raužno okno, ali z drugov rečjav »rozeto«. Ta je nej vsikdar v cerkvi bila. »Cerkv so v 2. svetovnoj bojni gnauk bombarderali. Nemci so strejlali pa pobantivali zidino pa cejlo ves. Gda so

drügi den prišli v Osek, so se čüdivali, ka je niške nej mrau,« je o sreči v nesreči pripovejdo Simon. »Po bojni so začnili popravlati cerkev ino za plane prosili erično-

ga slovenskoga arhitekta Jožeta Plečnika. Un je namalo krauglo okno, rozeto, štera se gnes vidi s cejle doline, djenau nad strejami ramov.«

Gda vöstaupimo s cerkve pa gorpoglednemo, leko vidimo šesterokotni (hatszögletű) törem, kakšoga najdemo v dosti vesnicaj v etoj krajini. »Zovejo se 'oglejski zvo-

niki' ali 'akvilejski törmí', šteri peldo djemléjo po najbolje eričnom törmí na etom konci svetá. Krajina je sploj dugo slišala pod oglejski patriarhat, uni so postavili püšpeke za té fare. Oglejske zvonike najdemo po cejlj Vipavskoj dolini pa po Krasi.«

Za Martinov dén držijo v vési bučo (proščenje), štero uni »šagra« zovéjo. »Takšoga ipa mamo bole svetešnja mešo, po tistom pa vsikšoga zovémo na pogostitev, ka smo malo vküper. Slejdnja lejta turistično društvo organizera koncerte na večer pred svetkom, gda eške takši tö pridejo v cerkev, šteri ovak ne odijo. Trüdimo se, ka bi 11. november grato eden pravi veški svetek,« je za konec povödo Simon Kerševan, pa nas sprevodo do farofa, gde so nas, Martinove prauškare, s fajnim gesti pa piti že čakali domanji farani.

Martin je pá povezo slovenske vörnike z bejdvej strani grajnec.

-dm-

Na srejudi vési, na »placi« stogi »lipa na srejudi svetá«

avstroogrskoga maurskoga admirala,« smo zvödali od vodiča, šteri je že dosta napi-so o svojoj vesnici.

»Sveti Martin je venak odo v našoj krajini,« je dale gučo Simon Kerševan. »Po Vipavskoj dolini je dosta lüstva potiüvalo. Gde gnes pela av-

TRIJE GRADOVI, DVE DEŽELI IN ENA USPEŠNA ZGODBA

Novembra 2016 sem poročal o začetku projekta 3 gradovi,

páry, ki je bila lastnica gradu in v njem tudi živela. Avtorji

Radgoni, Lendavi, Negovi, gradu Grad in seveda podrob-

medtem ko so bili na začetku in več kot desetletje v programu tudi kulturni dogodki, v uvodnem, otvoritvenem delu pa tudi aktualen politični pogled govornikov na dogajanje v sodelujočih državah. Govore so imeli običajno ministri za kulturo sodelujočih držav, otvoritve v Modincih pa se je nekajkrat udeležil tudi zvezni kancler, otvoritve v Modincih pa tudi znan diplomat in politik, tedaj podpredsednik republiškega izvršnega sveta, sicer Rakičančan Rudi Čačinovič. Ta pomen je z leti zbledel, z novimi razmerami in članstvu sodelujočih držav v Evropski uniji pa popolnoma izginil. Takrat je bil uvodni del neke vrste politični izziv v primerjavi razmer med Madžarsko, kot članico, tesno povezano s (tedanjo), Sovjetsko zvezo, Slovenijo kot republiko v nekoliko bolj sproščenem ozračju jugoslovanskega samoupravnega socializma in kapitalistično Avstrijo z več-

strankarskim demokratičnim sistemom. Po političnem uvodnem delu so bile strokovne razprave, v katerih so sodelovali ugledni zgodovinarji iz sodelujočih držav, prva leta so izdajali tudi večjezične zbornike z referati in razpravami, simultano prevajali razprave, potem z leti ni bilo denarja za tiskanje publikacij, pa tudi prevajanje je izginilo, razen uvodnega dela. In tako je še zdaj, čeprav se je krog sodelujočih držav razširil in prestopil meje panonskega prostora. Naj za optimistični zaključek poudarim, da uspešen projekt treh gradov vsaj deloma nadomešča dogajanje v tem prostoru izpred let, vendar s to razliko, da ne sodelujejo tudi ustanove iz Železne županije kot pred leti. Znano je, da imata južna Gradiščanska in Pomurski muzej v Murski Soboti dvostransko sodelovanje z Železno županijo.

Tekst in foto: Ernest Ružič

Del stalne razstave v Pomurskem muzeju v Murski Soboti o zapuščini družine Szapáry

2 deželi, 1 zgodba. Uvodni pogovor so pripravili v gradu Tabor v Neuhausu/Dobri na južnem Gradiščanskem. Odooben je bil program čezmejnega programa sodelovanja Interreg 321 go – razvoj kulturnega turizma v čezmejnem prostoru med Slovenijo in Avstrijo, natančneje med južno Gradiščansko in Prekmurjem. V projekt so vključeni grad Tabor v Neuhausu/Dobri, in gradova Grad na Goričkem in v Murski Soboti. Dosedanje izkušnje in posamični pa tudi skupni dogodki kažejo, da je bil projekt dobro zamišljen in ga vsi trije partnerji uspešno uresničujejo z razstavami, koncerti in skupnimi publikacijami, recimo o kolesarjenju med tremi gradovi. O tem so se predstavniki treh gradov pogovarjali pri Gradu tudi na začetku tega meseca. Stalni razstavi so sredi prejšnjega meseca odprli na gradu Tabor in gradu Grad.

Od četrтка, 25. oktobra, je v soboškem gradu, v manjši in v ta namen urejeni dvorani postavljena nova stalna razstava o zgodovini gradu iz projekta Interreg 321 go o družini Sza-

ci razstave sta Metka Fujs in Tamara Andrejek, ki sta jo na otvoritvi velikemu številu obiskovalcev tudi predstavili, pri pripravi pa sta sodelovala še Tadeja Andrejek in Attila Kovács.

Madžarska plemiška rodbina Szapáry je imela soboški grad v lasti blizu 250 let. In sicer od konca 17. stoletja, ko je Peter Szapáry kupil Mursko Soboto z gradom in večjim številom okoliških vasi. Zadnji lastnik soboškega gradu je bil Ladislav Szapáry (1864 – 1939). Z lastnino in opremo Szapáryjevega gradu se je dogajalo in zgodilo enako, kot na mnogih slovenskih gradovih: predmeti so bili razprodani, delno pa tudi izropani, če smo natančni, so bili tudi spokradeni. Zato je bilo avtorjem toliko težje sestaviti in postaviti zgodbo o Szapáryjih. Čeprav prostor ni velik, ponuja razstava zanimiv pogled v življenje lastnikov gradu. Na ogled je del pohištva, umetniške slike, dragocena porcelanasta in bakrena posoda in nekateri drugi predmeti. Obiskovalci si lahko preberejo informacije tudi o gradovih v avstrijski

neje domačem, soboškem in o družini Szapáry (vsi teksti so tudi v angleškem jeziku). Monografijo o razstavi, je napovedala direktorica Pomurskega muzeja Metka Fujs, bodo izdali prihodnje leto.

Ko pišem o sodelovanju v tem delu Evrope imam vedno v spominu kar nekaj skupnih dogodkov, začenši z zanimivo likovno razstavo Pannonia, na kateri so svoja dela predstavljali slikarji iz Gradiščanske (v Galeriji Eszterházy v Železnem), zahodne Madžarske (v Muzeju Savaria Sombotel) in severovzhodne Slovenije (v Galeriji Murska Sobota), proti koncu, preden je skupna razstava ugasnila pa tudi iz Međimurja (v Mestni galeriji Čakovec). Razstava je ponujala vpogled v likovno ustvarjalnost treh oziroma štirih držav. Drugi stalni dogodek je bil mednarodni kulturno-zgodovinski simpozij Modinci, ki je nastal na zgodovinskem spominu poraza Turkov v dolini Rabe (Modinci-Mogersdorf, Monošter). Simpozij ostaja, vendar skoraj neopaženo in v zelo ozkih krogih zgodovinarjev,

Predavanje žilnega kirurga

O nastanku krčnih žil ali varic, o zdravljenju le-teh oziroma o preventivi je predaval v Monoštru v gledališki dvorani žilni kirurg László Roland Kovács. Strokovnjak, ki se je odzval vabilu Društva upokojencev iz Monoštra, je izpostavil, da te bolezni ven dalj časa ne opazimo, saj nam ne dela težav, toda kasneje povzročajo krčne žile številne težave: občutek težkih nog, krče, srbenje, pekočo bolečino ali nemirne noge. Razvita medicina na več načinov zdravi krčne žile, za kirurško zdravljenje se odločajo pri težjih oblikah venskih varic. Predavanje je žilni kirurg popestril s projekcijo diapozitivov, pri organizaciji je društvu pomagala pisarna EFI (Pisarna za razvoj zdravja).

L.R. Horváth

SPORED SLOVENSkih TELEVIZIJSKIH PROGRAMOV

**OD 16. NOVEMBRA
DO 22. NEVEMBRA**

PETEK, 16.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.55 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Profil: Darko Štante, 14.15 Doseje: Od kompromisa do poslanstva: portret Janeza Drnovška, 15.20 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 16.10 Duhovni utrip, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Slovenski magazin, 17.55 Novice, 18.00 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 18.10 Rija in Krokodil: Ribolov, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 21.25 Na lepše, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Košček modrine, ameriški film, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.30 Info-kanal

PETEK, 16.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Prislunimo tišini, 8.45 Bleščica, oddaja o modi, 9.25 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.20 Halo TV, 11.55 Dobro jutro, 14.40 HD, 15.45 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.10 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.50 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 17.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), kvalifikacije, 19.10 Judo: svetovni pokal, 20.00 Nogomet - liga narodov, Slovenija : Norveška, 5. kolo, 22.55 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 0.50 Vikend paket, 2.20 Videotrak, 3.25 Nogomet - liga narodov, Slovenija : Norveška, 5. kolo, 5.20 Videotrak

SOBOTA, 17.11.2018, I. spored TVS

7.00 Otroški program: Op! 10.45 Od blizu, pogovorna oddaja z Vesno Milek: Helena Blagne, 11.40 Tednik, 12.40 Na Glas, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 O živalih in ljudeh, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.50 Na vrtu, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 14.30 Mame (II.), slovenska nanizanka, 15.00 Ambienti, 15.35 Profil, 16.05 Mundiya Kepanga - papuanski glas gozdov, francoska dokumentarna oddaja, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.20 Slovenska narečja: v Italiji, izobraževalno-dokumentarna serija, 17.50 Pogled na ... Tapiserije na ptujskem gradu, 18.10 Kulturne miniature: Hudičev konj, 18.20 Ozare, 18.30 Reaktivki: Brandenburška vrata, Nemčija, risanka, 18.35 Mimi in Liza: Adijo, siva, risanka, 18.45 Miriam: Gnezdilnica, risanka, 18.50 Glavo pokonci!, risanka, 19.00 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 20.00 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 21.15 Mame (II.), slovenska nanizanka, 21.50 Poročila, Šport, Vreme, 22.20 Spletica, južnokorejski film, 0.45 Profil, 1.25 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.50 Dnevnik, Utrip, Šport, Vreme, 2.45 Info-kanal

SOBOTA, 17.11.2018, II. spored TVS

6.30 10 domačih, 7.00 Najboljše jutro, 9.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 10.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 1. vožnja, 11.20 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 12.30 Na lepše, 13.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (Ž), 2. vožnja, 14.15 Čarokuhinja pri atu: Hrvaška, 14.50 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 15.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 18.00 Judo: svetovni pokal, 19.20 Infodrom, tednik za otroke in mlade, 19.30 Osvežilna fronta: Lažne novice, 20.05 Jane, ameriški dokumentarni film, 21.40 Televizijski klub, 22.35 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 23.30 Vrhovi, koncert Neishe z gosti, 0.35 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 1.35 Videotrak, 2.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 4.45 Videotrak

NEDELJA, 18.11.2018, I. spored TVS

6.55 Živ žav, otroški program, 10.25 Sledi, dokumentarna oddaja TV Maribor, 11.00 Poročila - posebna, 11.15 Ozare, 11.20 Obzorja duha, 12.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.25 Slovenski pozdrav, narodnozabavna oddaja, 14.50 Vrečica frnikol, koprodukcijski film, 16.50 Kino Fokus, 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.55 Zmajči zmaj: Ar-nijev supermotor, risanka, 18.15 Lokalne volitve 2018, 19.00 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 20.05 Lokalne volitve 2018, 22.15 Z Mišo..., 23.00 Poročila, Šport, Vreme, 23.30 Božji glasniki, izraelska dokumentarna oddaja, 0.50 Imago

Sloveniae, Simfonični orkester RTVS (M. Glinka, G. Bizet), 1.15 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.40 Dnevnik, Zrcalo tedna, Šport, Vreme, 2.40 Info-kanal

NEDELJA, 18.11.2018, II. spored TVS

6.00 Duhovni utrip, 6.15 Glasbena matineja, 7.25 Slastna kuhinja: Tris telečjega karpača, 7.40 Slovenska narečja: v Italiji, izobraževalno-dokumentarna serija, 8.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 10.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 1. vožnja, 11.25 Iz roda v rod duh išče pot - proslava ob 120-letnici rojstva Leona Štuklja, 13.10 Alpsko smučanje - svetovni pokal: slalom (M), 2. vožnja, 14.10 Žogarija, 14.50 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 17.00 Judo: svetovni pokal, 19.50 Žrebanje Lota, 20.00 Skrivnosti človeškega telesa: Učenje, britansko-ameriška dokumentarna serija, 20.55 Nesmrtni, oddaja o športnih velikanih, 21.25 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 22.20 Ambienti, 22.50 Avtomobilnost, 23.20 Bleščica, oddaja o modi, 23.55 Kdo bi vedel, zabavni kviz, 1.25 Videotrak, 2.40 Nordijsko smučanje - svetovni pokal: smučarski skoki (M), 4.25 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

PONEDELJEK, 19.11.2018, I. spored TVS

6.25 Zrcalo tedna, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Pogled na ... Tapiserije na ptujskem gradu, 10.35 10 domačih, 11.20 Vem!, kviz, 12.05 Na Glas, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Panoptikum: dr. Janez Bleiweis in njegova zapuščina, 14.30 S-prehodi: »Vprašanje identitete«, 15.00 Dober dan, Koroška, 15.35 Osmi dan, 16.1 Z glasbo in s plesom, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Čist zares: Reciklaža, mladinska dokumentarna serija, 17.55 Novice, 18.00 Makroregije - Podonavka: Kolesarjenje ob železni zavesi, 18.05 Lili in Čarni zaliv: Izgubljene ovčice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Tednik, 21.00 Studio City, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Umetnost igre, 23.30 Glasbeni večer, 1.00 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.25 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.20 Info-kanal

PONEDELJEK, 19.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 9.00 Pappenstori, štorija o slovenskem amaterskem gledališču SAG Trst, dokumentarni film, 10.05 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.15 Dobro jutro, 14.00 Ljudje in zemlja, izobraževalno-svetovalna oddaja TV Maribor, 15.10 Avtomobilnost, 16.00 Izzivi - obrt in podjetništvo, informativno-svetovalna oddaja TV Maribor, 16.30 Halo TV, 17.10 Umor, je napisala (IX.): Okameneli cvetličar, ameriška nanizanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Studio kriškaš: Kravate, mozaična lutkovna oddaja za otroke, 19.20 Živalska uganka: Zebra, otroška serija, 19.25 Vetrnica: Zvit kot maček, 19.30 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 20.00 Nogomet - liga narodov, Bolgarija : Slovenija, 6. kolo, 22.55 Morilec z jezera, francoska nadaljevanka, 0.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 1.10 Videotrak, 2.15 Šport, 4.00 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

TOREK, 20.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Obzorja duha: Prihodnost sakralne glasbe, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Studio City, 14.30 Kino Fokus, 14.40 City folk - Obrazi mest: Zagreb, dokumentarna oddaja, 15.20 Potepanja - Barangolások, oddaja TV Lendava, 15.50 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 18.05 Žvenkci: Skrivnice, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.00 Durrelovi (III.), britanska nadaljevanka, 20.55 Naš človek v Kairu, italijansko-nemška dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 23.10 Spomini, 0.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

TOREK, 20.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.15 Žogarija, 8.40 Slovenski magazin, 9.05 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 13.30 Dober dan: Kuhanje v koprskem studiu, 14.35 Kdo bi vedel, zabavni

kviz, 16.10 Čarokuhinja pri atu: Poljska, 16.30 Halo TV, 17.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 18.55 Adrenalinci: Skok s padalom, dokumentarna serija o mladostnikih, 19.20 Megabiti energije: Geotermalna železniška postaja, dokumentarna oddaja, 19.35 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 20.00 Mesojedec pred odločitvijo, francoska dokumentarna oddaja, 21.00 Prava ideja, 21.35 Akcent, 22.30 Neandertalci - spoznajmo svoje prednike, britanska dokumentarna serija, 23.30 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 1.25 Videotrak, 2.30 Zabavni kanal, 5.20 Videotrak

SREDA, 21.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 10.05 Dober dan: Iz mariborskega studia, 11.00 Vem!, kviz, 11.35 Slastna kuhinja: Slani profiteroli, 11.50 Umetnost igre, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Z Mišo..., 14.30 Duhovni utrip, 15.00 Mostovi - Hidak, oddaja TV Lendava, 15.40 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.30 Turbulenca: Materinska ljubezen, izobraževalno-svetovalna oddaja, 17.55 Novice, 18.10 Trobka in Skok: Kvakova skrivnost, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Film tedna: Mama, gruzijski film, 21.40 Nočna ptica, kratki animirani film, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.55 Sveto in svet: Etika enega Boga, 23.55 Turbulenca: Materinska ljubezen, izobraževalno-svetovalna oddaja, 0.45 Dnevnik Slovencev v Italiji, 1.10 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 2.05 Info-kanal

SREDA, 21.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.10 10 domačih, 8.55 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.00 Halo TV, 12.00 Dobro jutro, 14.45 Dober dan: Iz mariborskega studia, 16.00 Ambienti, 16.30 Halo TV, 17.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 19.00 Ribič Pepe: O športnosti, mozaična oddaja za otroke, 19.25 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 19.45 Žrebanje Lota, 20.00 Rokomet - liga NLB: Riko Ribnica : Jeruzalem Ormož, 11. kolo, 22.10 Bleščica, oddaja o modi, 22.45 Kosec, hrvaško-slovenski film, 0.25 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 1.25 Videotrak, Šport, 3.50 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

ČETRTEK, 22.11.2018, I. spored TVS

6.00 Kultura, Odmevi, 7.00 Dobro jutro, Poročila, 11.15 Vem!, kviz, 11.45 Turbulenca: Materinska ljubezen, izobraževalno-svetovalna oddaja, 12.30 Zlata dekleta, ameriška humoristična nanizanka, 13.00 Prvi dnevnik, Šport, Vreme, 13.35 Akcent, 14.40 Slovenski utrinki, oddaja madžarske TV, 15.05 Težišče - Súlypont, oddaja TV Lendava, 15.55 Prava ideja, 16.30 Otroški program: Op! 17.00 Poročila ob petih, Šport, Vreme, 17.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 17.55 Novice, 18.00 Makroregije - Podonavka: Donava, cesta prihodnosti, 18.05 Balončkovo: Psički, risanka, 18.15 Mišo in Robi: Bobrov čoln, risanka, 18.20 Vem!, kviz, 19.00 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 20.05 Državna proslava ob dnevu Rudolfa Maistra 2018, 21.20 Dokumentarna oddaja, 22.00 Odmevi, Kultura, Šport, Vreme, 22.50 Osmi dan, 23.30 Egon Schiele: Smrt in deklica, koprodukcijski film, 1.25 Ugriznimo znanost, oddaja o znanosti, 1.50 Dnevnik Slovencev v Italiji, 2.15 Dnevnik, Slovenska kronika, Šport, Vreme, 3.10 Info-kanal

ČETRTEK, 22.11.2018, II. spored TVS

6.30 Otroški kanal, 7.00 Otroški program: Op! 8.20 Na lepše, 9.00 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 11.00 Halo TV, 11.50 Dobro jutro, 15.00 Televizijski klub, 15.50 Koda, izobraževalno-svetovalna oddaja, 16.30 Halo TV, 17.10 Umor, je napisala, ameriška nanizanka, 18.10 Tele M, oddaja TV Maribor, 18.40 Primorska kronika, oddaja TV Koper-Capodistria, 18.55 Fircbologi, mozaična oddaja za otroke, 19.20 Megabiti energije: Lahka glasba, dokumentarna oddaja, 19.35 Skrivnostni Kjoto, japonska serija, 20.00 Naravna čudesa Zemlje (II): Preživeti med divjimi živalmi, britanska dokumentarna serija, 20.55 Avtomobilnost, 21.30 Francozinje, francoski film, 23.30 Umor, je napisala (X.), ameriška nanizanka, 0.30 Slovenska jazz scena, 1.30 Videotrak, 2.30 Zabavni kanal, 5.25 Videotrak

Predavanje o vinarstvu

V skupni organizaciji Županijske knjižnice Dániel Berzsényi iz Szombathelya in Slovenske samouprave Dolnji Senik so pred kratkim organizirali predavanje o vinarstvu. Vinar Sándor Vízvári je navzoče seznanil tudi s skrivnostmi degustacije.

L.R.H.

Foto: Melinda Ropos-Csató

Natečaji za narodnosti / Nemzetiségi pályázatok

Az Emberi Erőforrás Támogatáskezelő mint lebonyolító feladatait 2018. szeptember 1-jétől a Bethlen Gábor Alapkezelő Zrt. vette át. Innentől kezdve e szervezet honlapján jelennek meg az új felhívások a nemzetiségi támogatások keretében, így a 2019. évi nemzetiségi pályázati felhívások is! *Od 1. septembra 2018 je naloge Sklada za narodnosti pri Ministrstvu za človeške vire prevzela Zaprta delniška družba za upravljanje sklada Gábor Bethlen. Razpisi o narodnostnih podporah se torej nahajajo na njeni spletni strani.* A honlap címe /Naslov spletne strani:

http://bgazrt.hu/tamogatasok/hazai_tamogatasok/nemzetisegi_tamogatasok/2019_evi_nemzetisegi_palyazati_felhivasok/
Támogatást továbbra is négy kategóriában lehet igényelni. A pályázatokat benyújtási határideje: 2018. november 26.-án.

A programok célja a Magyarország területén élő nemzetiségi csoportok nyelvének, kulturális hagyományainak, szellemi és tárgyi örökségük méltó ápolásának segítése.

Podpore lahko dobite za štiri področja narodnostnega udejstvovanja. Rok za vložitev letošnjih natečajev je 26. november 2018. Namen razpisov je podpirati ohranjanje jezika, kulture in snovne ter nesnovne dediščine narodnostnih skupnosti. Tisztelettel kérjük, hogy a felkínált lehetőségeket a pályázati kiírások szabályainak megfelelően a nemzetiségi önkormányzatok és nemzetiségi civil szervezetek tartalmas és támogatható projektekkel vegyék azokat igénybe.

Prosimo narodnostne samouprave in organizacije, da pripravijo natečaje v skladu s pravili razpisa. Projekti naj bodo vsebinsko bogati, da jih bomo lahko podprli.

Zveza Slovencev na Madžarskem in Porabje d.o.o. organizirata slovesnost **ob 20. obletnici** delovanja **Slovenskega kulturnega in informativnega centra**, ki bo **16. novembra 2018, ob 14. uri** v konferenčni dvorani Slovenskega doma v Monoštru.

Na prireditvi bo nastopila glasbena skupina Kontrabant.

A Magyarországi Szlovének Szövetsége és a Porabje Kft.

2018. november 16-án,

14. órakor jubileumi

ünnepséget szervez a **Szlovén Kulturális és Információs Központ**

20. évfordulója alkalmából

a Szlovének Háza konferenciatermében Szentgotthárdon.

A rendezvényen a Kontrabant zenekar ad koncertet.

Porabje

TEDNIK
SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak četrtek
Založnik:
Zveza Slovencev na Madžarskem
Za založnika:
Jože Hirnök

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič
Naslov založnika in uredništva:
H-9970 Monošter,
Gárdonyi G. ul. 1.;
tel.: 94/380-767;
e-mail: porabje@gmail.com
ISSN 1218-7062

Tisk:
TISKARNA DIGITALNI TISK D.O.O.
Lendavska 1; 9000 Murska Sobota; Slovenija

Časopis podpirajo: Državna slovenska samouprava,
Ministrstvo za človeške vire (EMMI), Zveza
Slovencev na Madžarskem in Urad vlade RS za
Slovence v zamejstvu in po svetu.
Naročnina: za Madžarsko letno 2.600 HUF, za
Slovenijo 22 EUR. Za ostale države 52 EUR
ali 52 USD.

Številka bančnega računa: HU75
11747068 20019127 00000000,
SWIFT koda: OTPVHUHB

porabje.hu